

Klik [hier](#) voor het originele artikel (p. 78)

BETER LEREN IN CONTEXT

Kinderen leren taal door te luisteren en te spreken in de dagelijkse omgang met anderen. Ze leren in hun jeugd gemiddeld 5000 woorden per jaar (13 per dag) door te luisteren, spreken en te lezen. Dit proces lijkt moeiteloos en snel te gaan, zeker als ze in een talige omgeving opgroeien. Maar als leerlingen nieuwe woorden uit een woordenschatlijst op school leren, halen ze met moeite 100-200 woorden per jaar. Hoe komt dat? Woorden leren in het dagelijks leven kan toch niet zoveel verschillen van het leren van woorden op school? In hun artikel (1989) laten Brown, Collins en Duguid zien dat de context waarin je leert wel degelijk een verschil maakt.

HET IDEE

Brown & co maken in hun werk onderscheid tussen de manier waarop leerlingen op school leren - met een focus op regels en algoritmes en met vastomlijnde opdrachten en antwoorden - en de manier waarop mensen in hun werk en alledaagse leven leren - met een focus op ervaringen gebonden aan diverse situaties en met echte, vaag gedefinieerde problemen met meer oplossingen. In beide gevallen reageren mensen op zaken uit de omgeving, een leerling op een som op het bord, een winkelman op een klant voor de kassa. Beiden moeten binnen deze omgevingen een oplossing vinden, de leerling door getallen en tekens in een schrift te schrijven, de medewerker door de klant de juiste hoeveelheid wisselgeld te geven. Hoe zij het probleem oplossen, hangt sterk af van de situatie of context waarin zij zich bevinden. Zo mag een leerling doorgaans geen portemonnee pakken om met muntjes een antwoord te geven en heeft de kassamedewerker geen schrift naast zich liggen om de aftreksom op te schrijven. De leerling en de medewerker kennen de *culturele regels* die bij deze situaties horen. Zij weten welke materialen zij tot hun beschikking hebben en wat er van hen verwacht wordt. Dit moet niet verward worden met het in het [artikel](#) *Een evolutionaire kijk op leren* besproken verschil tussen biologisch primair en secundair leren. Dat verschil is vooral inhoudelijk, zoals het verschil tussen leren praten vs. leren spellen. **Leren in context** gaat over *hoe de omgeving waarin je iets leert (de context) van invloed is op dat wat je leert, zoals een taal leren in een vakantieland vs. een taal leren op school.*

DE INZICHTEN

Leren is, zo stellen de auteurs, een proces van **enculturatie**: *het je eigen maken van de regels en cultuur van een bepaalde setting*. Als nieuwe medewerker leer je hoe je een klant behandelt, wat je wel en niet mag zeggen en hoe je op een juiste manier een betaling afhandelt. Als leerling leer je hoe je een schrift gebruikt, dat je de taken moet uitvoeren die de leerkracht je geeft en hoe je deze moet uitvoeren en opschrijven. Zo bekeken lijkt leren op school hetzelfde als leren in alledaagse situaties. Het probleem is alleen dat onderwijs bedoeld is om leerlingen zaken te leren die ze ook buiten school kunnen gebruiken, maar dat dit in de praktijk lang niet altijd het geval is. Volgens Brown & co komt dit doordat school en het alledaagse leven 2 verschillende culturen zijn geworden met verschillende regels, waardoor leerlingen het geleerde in de ene cultuur niet zomaar kunnen toepassen in de andere. Zo kan een leerling een heel goede score halen op zijn toets, maar eenmaal naast zijn ouders in de auto geen idee hebben waar de steden zich ten opzichte van elkaar bevinden. *Het leren op school is steeds meer los komen te staan van de praktijk waarin mensen het geleerde kunnen toepassen.* Leerlingen doen met symbolen en gestandaardiseerde strategieën abstracte kennis op, vanuit het idee dat ze deze dan juist in heel veel situaties kunnen inzetten. Niets is minder waar, volgens de auteurs. Omdat de culturele regels op school zo anders zijn dan die in alledaagse contexten, is transfer problematisch.

Gesitueerd leren Om dit probleem op te lossen pleiten de auteurs ervoor om leren op school meer te laten lijken op alledaags leren, het zogenoemde gesitueerd leren. Ze geven voorbeelden van hoe je dat op school kunt stimuleren uit het reken- en woordenschatonderwijs. Een van de voorbeelden betreft een rekenles uit groep 4 over vermenigvuldigen. De les begint met een som waarbij leerlingen met geld moeten rekenen. Daarna vraagt de leerkracht hen om nog meer keersommen met geld te verzinnen. Doordat de leerlingen een veelheid aan sommen maken, ontdekken ze dat vermenigvuldigen in veel verschillende situaties voorkomt. Uiteindelijk kan de leerkracht hen wijzen op de meer abstracte regels, concepten en algoritmen die bij vermenigvuldiging van belang zijn. Zo leren ze ook de essentie van vermenigvuldigen, los van een context, en kunnen ze deze rekenvaardigheid ook in nieuwe, onbekende situaties inzetten.

IN DE KLAS

In het hedendaagse onderwijs is het idee van gesitueerd of contextgebonden leren minder baanbrekend dan ten tijde van dit artikel. Het heeft niet alleen in onderwijsonderzoek, maar ook bij uitgeverijen en onderwijsontwikkeling veel aandacht gekregen. Steeds vaker wordt de te leren stof in een authentieke context geplaatst die leerlingen in het dagelijks leven ook kunnen tegenkomen. Als dat niet mogelijk is, sta dan in de klas expliciet stil bij de vertaalslag die leerlingen moeten maken om het geleerde ook in de alledaagse wereld te gebruiken. Je onderwijs contextrijker maken is een goede manier om ervoor te zorgen dat leerlingen de dingen die ze bij jou in de klas leren, ook kunnen inzetten in hun dagelijks leven. Bied bij het woordenschatonderwijs bijvoorbeeld geen losse woorden aan, maar bij voorkeur in de context van een zin of situatie waarbinnen ze vaak gebruikt worden. Laat de leerlingen daarna eens oefenen met de nieuwe woorden door er zelf zinnen en contexten bij te verzinnen. Ook rekenonderwijs leent zich goed voor contextrijk leren. Doe een rekenbewerking eerst in een alledaagse situatie voor, bijvoorbeeld rekenen met muntgeld, het

afmeten van ingrediënten uit een recept of samen op zoek gaan naar objecten in de klas die kleiner of groter dan een meter zijn. Laat vervolgens leerlingen samen zoeken naar andere situaties om deze rekenbewerking te gebruiken. Bij topo zou je leerlingen kunnen vragen om routes uit te stippelen door de geleerde plaatsen. En ga zo maar door. Probeer telkens authentieke situaties, samenwerking, begripsvorming en betekenisverlening centraal te stellen. Dat vraagt van jou dat je de stof op diep conceptueel niveau goed begrijpt. Alleen zo kun je leerlingen begeleiden naar inhoudelijk begrip.

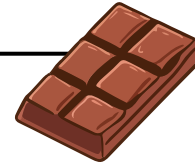
- [Blog](#) Paul Kirschner over “het nut van nutteloze kennis”
- [Whitepaper](#) Met de juiste vaardigheden de arbeidsmarkt op
- [Deel 3](#) ‘Omgaan met verschillen’ uit het boek Werken aan Gelijke Kansen
- [Artikel](#) Werken aan woordenschat
- [Artikel](#) Streetwise rekenen
- [Artikel](#) Meer leven in de rekenles

Meer lezen!

Uit de praktijk

VOL VAN WOORDEN

Cacaobonen, plantages, slavernij, handelsroutes. De leerlingen uit de middenbouw op basisschool Pater Eymard in Stevensbeek hebben er de mond van vol. Sinds enige tijd biedt de school de zaakvakken thematisch aan en op dit moment is het thema dus Chocola. Zo'n thema begint altijd een beetje ludiek, vertelt middenbouwleerkracht en locatieleider Daniëlle Claassen. Dit keer mochten leerlingen hun zintuigen loslaten op chocola: eraan ruiken, voelen, bekijken, luisteren hoe het klinkt als je een brok chocola doorbreekt en natuurlijk proeven. Vervolgens gaan ze met de leerkracht vanuit de zaakvakken zo'n thema helemaal binnenste buiten keren. Alles wat de klas leert over chocola, verzamelen ze op een leerwand en daar komen dus ook de belangrijke begrippen te staan. Ook in de taal- en leesles bieden Claassen en haar collega's woorden in context aan. 'Losse woordjes, dat zet geen zoden aan de dijk, dan kunnen ze de woorden nergens aan ophangen.' Ze volgen de lesmethode, met elke 4 weken een thema, zoals vriendschap of dieren, met daarbij een wekelijkse lijst met 15 moeilijke woorden die leerlingen moeten leren. 'Wij pakken 4, 5 woorden samen en bieden die in een klein verhaaltje aan. En bij een thema als dieren laten we natuurlijk ook plaatjes zien', vertelt Claassen. De te leren woorden komen in de lessen daarna telkens weer terug. De leerkracht gebruikt ze regelmatig, vraagt of kinderen de betekenis nog kennen en of ze er zelf zinnen of verhaaltjes mee kunnen maken. Leerlingen doen er oefeningen mee, zoals een woordtrap of woordweb maken. Door de thematische ankers en de herhaling gaan kinderen de woorden onthouden. De woorden uit de taallessen vormen een basiswoordenschat, die uit de zaakvakken komen daar extra bovenop. 'Dat zijn vaak best pittige woorden. Maar ze gaan voor leerlingen veel meer leven, doordat we samen dat thema helemaal uitdiepen. Ze praten over cacaoplantages en handelsroutes alsof het niets is. Die woorden vergeten ze nooit meer.'